

« zurück blättern vor »

ŻUR subst. m., ab 1534; ‘eine Suppe aus angesäuertem Mehl oder Brot; Sauerteig zur Zubereitung dieser Suppe’ – ‘zupa na zakwasie z chleba lub mąki; zakwas potrzebny do przygotowania tej zupy’: 1534 FalZioł III 42d, SPXVI *z otrąb żur działać*. o 1562 RejZwierz 111v, SPXVI *Więc y v krup / [...] v botow / v ryb / v żuru [...] [przekupka] siedzi*. o (1689) 1693 Haur Sk. 162, L *Aby młode piwo dobrze wykisiało, żeby się z niego potym żur nie uczynił, tak iak bywa na poft owsiany*. o †1696 Pot., Sw *Zgłodniałych obłężeńców pod nieprzyjacielem naszym żurem a ruskim obżywił kisielem*. o (vor 1792) 1951 Kit.Opis 556 *Tu zaś opiszę jeszcze niektóre światowe i puste, między którymi niechaj ma miejsce śledź i żur*. o 1792–1793 Perz. Cyr. 2 213, L *Lekarstwo to z mleka gotuy, przysypuiąc mąki, aż iak żur zgeftnieie*. o †1821 Zabł., Sw *Żebrak pod murem, chłop w chacie żurem woli żyć, niż śmiercią kończyć nędzę*. o 1894 Sewer Nafta I 81, DOR *Gaździna postawiła miskę owsianego żuru ze skwarkami*. o vor 1927 Tet., Sw *Żali może zrozumieć polskiego chłopca od żuru i barszczu włoski ksiądz*. o 1946 Pigoń Komb. 24, DOR *Żur owsiany należał u nas zimą do codziennego prawie składu pożywienia*. o 1950 Olcha Most II 79, DOR *Warzyła chudy, postny żur*. – SPXVI, CN, TR, L, SWIL, SW, DOR. ◇ **Etym:** 1) mhd. *sûr* adj., ‘sauer, bitter’, LEX. 2) mhd. *siure, sûre* subst. f., ‘Sauerteig’, LEX. ◇ **Der:** *żurek* subst. m., (1825) 1898 Hof.Kl.Dziennik 27, DOR, zuerst geb. Sw. ❖ Im 19. und 20. Jh. wurde *żur(ek)* wohl als Bauernspeise angesehen (s. die Belege). Heute gilt *żurek* neben †*bigos* als eine der bekanntesten Nationalspeisen Polens.

« zurück blättern vor »